Rok 7. Warszawa, dnia 31 marca 1931 r. Nr. 6

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:	Redaktor WACŁAW GAJEWSKI	CENY OGŁOSZEŃ:
Rocznie . . . . . zł. 32.— Półrocznie . . . . „ 16.— Kwartalnie . . . . „ 8.— Miesięcznie . . . . „ 3.— Cena Nr. pojedyńcz. „ 1.40	REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 233-86 ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. S-to Krzyska 13. Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520 Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Spółki z ogranicz. odpowiedzialnością w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Tel. 442-63.	Strona w tekście: **450 zł.,** 1/2 str **225 zł.,** 1/4 str. **112,50 zł.** Poza tekstem za stronę **300 zł.,** 1/2 str. **150 zł.,** 1/4 str. **75 zł.** Dla Instytucyj komunalnych i oszczędnościowych: bilanse i tabl. za str. **225 zł.,** 1/2 str. **112,50 zł.,** 1/4 str **56,25 zł.** i zwykłe ogłoszenia za str **150 zł.,** 1/2 str. **75 zł.,** 1/4 str. **37,50 zł.**

Od Redakcji

Komunalne kasy oszczędności są instytucjami obowiązanemi do publicznego składania rachunków. Przedewszystkiem ten obowiązek podawania do publicznej wiadomości dotyczy sprawozdania z działalności wraz z bilansem i projektem podziału zysków. Zwyczajem przyjętym w kasach oszczędności państw sąsiednich normalnie bilanse kas ogłaszane są w organach urzędowych Związków Kas Oszczędności.

Duża liczba kas sprawę tę u siebie uregulowała, wprowadzając nawet do statutów postanowienie, zgodne z § 24 Rozp. Wykonawczego, że sprawozdania i bilanse będą podawane do wiadomości publicznej w drodze ogłaszania ich na łamach „Oszczędności".

Wobec tego, że pierwsze miesiące roku są okresami, w których kasy zamykają swe bilanse, Redakcja, opierając się na zaleceniach Zarządu Związku przypomina wszystkim Zarządom k. k. o. o potrzebie opublikowania bilansu na łamach naszego organu „Oszczędności".

Poza bilansem pożądanem jest, by redakcja „Oszczędności" otrzymywała krótkie sprawozdania w formie nadającej się do umieszczenia w „Oszczędności" w dziale kroniki krajowej. Prosilibyśmy o specjalne podkreślenie i wyjaśnienie przyczyn podnoszenia się ilości i sumy wkładów oraz o szersze omawianie sposobów propagandy, stosowanych przez Kasy, często bardzo swoistych i pomysłowych.

Zwracamy się również do pp. Naczelników i Dyrektorów kas z prośbą o nadsyłanie w ciągu całego roku wiadomości. notatek lub korespondencji, omawiających ciekawe momenty z działalności kas na terenie.

Prosimy również skierowywać do biura Związku lub do redakcji „Oszczędności" zapytania dotyczące spraw prawnych, finansowych oraz techniki prowadzenia kas — redakcja, posiłkując się opinją Związku oraz opinjami fachowych czynników urzędowych, będzie starała się w sposób najbardziej pozytywny na nie odpowiedzieć na łamach pisma — o ile zagadnienia poruszone będą natury bardziej zasadniczej. W wypadkach dotyczących spraw, które winny być indywidualnie traktowane, odpowiedzi skierowane będą w drodze normalnej korespondencji związkowej.

Propozycje zmian ustawy o Komunalnych Kasach Oszczędności

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o komunalnych kasach oszczędności z r. 1927 stworzyło nowe normy prawne dla istnienia i działania kas. Chociaż niezbyt wiele lat dzieli nas od momentu, w którym rozporządzenie to weszło w życie, tem niemniej pracujący na niwie oszczędności zauważyli pewne braki czy niedomówienia ustawy. Obserwacje te zebrane i rozważone na terenie poszczególnych związków kas oszczędności oraz ich centralnej emanacji w formie konkretnego projektu zmian zostały przedstawione władzom państwowym. Umieszczamy je poniżej.

Projektowane zmiany nie oznaczają jakiegoś poważniejszego niezadowolenia z ustawy. Przeciwnie, koła fachowe uznają zasady, na których opiera się ustawa, za słuszne i trafne.

Nie oznaczają również sformułowane projekty zmian kilkunastu artykułów kompletnego i ostatecznego wyczerpania potrzebnych uzupełnień. Życie co dzień prawie wyłania nowe kwestje, których ustawa nie rozwiązuje, albo które wymagają uzgodnienia z innemi ustawami. Odmienne przepisy prawa cywilnego i procedury, obowiązujące na ziemiach polskich, komplikują jeszcze bardziej jednolitość stosowania nowej ustawy i jej interpretowania przez władze nadzorcze i sądy.

Projektowane zmiany, nie wnosząc zasadniczych poprawek, dążą do udoskonalenia przepisów obowiązujących ewentualnie do ich uzupełnienia.

Największa ilość poprawek dotyczy uregulowania stosunku kasy oszczędności do jego związku macierzystego.

Propozycje te idą w kierunku podkreślenia odrębności i samodzielności kasy.

To ma na celu przepis o ustawowem zagwarantowaniu, by 1/3 część członków rady była z poza grona członków organu stanowiącego związku poręczającego, by zmiana statutu zależała wyłącznie od inicjatywy rady, by wreszcie podział zysków na cele użyteczności publicznej był nie tylko projektowany, ale i decydowany przez radę kasy.

Dalej momentem poważnym, który się w projekcie nowelizacji wybija, jest chęć wzmożenia bezpieczeństwa kas przez sprecyzowanie przepisów dotyczących czynnych operacyj kas. Trzeba stwierdzić, że ustawa polska jest stosunkowo może najliberalniejsza w porównaniu z ustawami innych państw. Brak doświadczenia powoduje, że szereg kierowników angażuje się w operacje, które narażają, jeżeli nie majątek kasy, to w każdym razie wypłacalność kasy. A że ogólne warunki sprzyjają, „zamrażaniu“ pożyczek i lokat, zdawałoby się najlepiej zabezpieczonych, więc zrozumiałą zupełnie jest tendencja projektodawców.

Wyraża się ona: a) w ustawowem określeniu wysokości pożyczek udzielanych jednej osobie, b) w obniżeniu wysokości kredytowania związku poręczającego bez zatwierdzenia władzy nadzorczej, c) przez wyraźny i kategoryczny zakaz kupna i sprzedaży towarów na własny rachunek, d) przez podniesienie wymagań co do wysokości i szybkości formowania funduszu zasobowego, e) przez podniesienie minimum ustawowego kapitału zakładowego z 5000 zł. na 50.000 zł.

Z tej samej tendencji wypływa propozycja, by ustawa nakazywała należenie każdej kasy do odpowiedniego terytorjalnego związku rewizyjnego kas. W ten sposób ustawa wzmacniałaby stanowisko i znaczenie związków kas, które pomimo, że są dotychczas związkami dobrowolnemi (poza kasami z b. zab. pruskiego) odgrywają coraz większe znaczenie i z natury rzeczy będą najistotniejszym czynnikiem przy wprowadzaniu na normalne i zdrowe tory funkcjonowania kas.

Wreszcie projektowane jest wprowadzenie pewnych ulg i udogodnień dla kas i dla korzystających z usług kas.

To ma na względzie:

a) zwolnienie od podatku od kapitałów lokat kas w państwowych i komunalnych instytucjach kredytowych, które kasy muszą trzymać w poważnych kwotach, aby zapewnić sobie dostateczną płynność,
b) zwolnienie od wszelkich opłat i podatków pożyczek drobniejszych do wysokości 5000 zł.,
c) zapewnienie kasom prawa ściągania należności drobniejszych np. do wysokości 1000 zł., w drodze egzekucji administracyjnej.

Będzie to stanowić dogodność dla władz kasy, biorców, którzy, niedoceniając znaczenia terminobiarców, którzy, niedoceniając znaczenia terminowości w wykupie weksli, dopuszczają do protestu i do egzekucji bardzo kosztownej, jeżeli dokonywa się ona przez komornika.

Wreszcie szereg poprawek dotyczy sprecyzowania istniejących przepisów.

Ministerstwa Skarbu i Spraw Wewnętrznych są obecnie w trakcie rozpatrywania postulatów zaproponowanych przez związki. W formę projektu noweli przyobleką się prace ministerstw prawdopodobnie na jesieni. Jest więc czas, by czynni i doświadczeni działacze oszczędnościowi wzięli udział w dyskusji publicznej, dla której łamy „Oszczędności“ stoją do dyspozycji.

W. G.

Projekt zmian do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 IV 1927 r. o Komunalnych Kasach Oszczędn.

(Dz. U. R. P. z dn. 25 IV 1927 r. Nr. 38 poz. 339)

uchwalony dla przedstawienia PP. Ministrom Spraw Wewn. i Skarbu na posiedzeniach Rady Związku Związków K. K. O. w dn. 17 lutego 1931 roku.

Do art. 1. w końcu ust. 1 dodać: „obowiązanemi do składania publicznych rachunków“.

W art. 2 skreślić drugi wyraz „komunalna“ oraz po słowie „rozporządzenia“ dodać „oraz Pocztowa Kasa Oszczędności“. Dodać drugi ustęp: Tylko książeczkom wydawanym przez Kasy zorganizowane na podstawie niniejszego rozporządzenia przysługuje nazwa „Książeczka Kasy Oszczędności“.

W art. 3 ust. 1 po słowie „miejskie“ zamiast przecinka wstawić „i“ oraz po słowie „powiatowe“ skreślić „i wojewódzkie“.

W art. 5 ust. 2 na końcu dodać „Ograniczenie to nie dotyczy przewodniczących organów wykonawczych Związków poręczających. Conajmniej jedna trzecia część członków Rady musi być wybrana z poza grona członków organu stanowiącego Związku poręczającego“. W tymże art. na końcu ust. 3 dodać słowa „w liczbie członków Zarządu musi być Dyrektor Kasy“. Po ustępie 3 wstawić jako ust. 4. „Członkowie Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i funkcjonarjusze Kasy nie mogą być równocześnie członkami Rad Nadzorczych, Zarządów, Komisji Re-

wizyjnych i funkcjonarjuszami innych instytucyj kredytowych. Ograniczenie to nie odnosi się do tych instytucyj kredytowych, których udziały lub akcje Kasy mogą nabywać w myśl punktu 1 art. 24".

W art. 6 ust. 3 po słowie „stanu" dodać „gotówki i depozytów".

W art. 7 dodać na końcu: „a w szczególności o zawieraniu umów zastawniczych o obowiązkach i prawach Zakładów zastawniczych w razie niewykupienia zastawionego przedmiotu, o trybie przeprowadzania licytacji oraz o księgach zastawców.

W tymże artykule w ust. 1 dodać po słowach Ministrem Skarbu: „i Ministrem Sprawiedliwości".

W art. 8 punkcie 2 zamiast słowa „pięciu" wstawić „pięćdziesięciu".

W punkcie 4 pierwsze słowo wykreślić i zamiast słowa „statutu" wstawić „statut". Po punkcie 4 tegoż art. wstawić ustęp "Z chwilą uruchomienia Kasy Związek poręczający z przyznanego Kasie kapiału winien wpłacić gotówką conajmniej 50.000 złotych".

W art. 10 ust. 1 wykreślić słowo „projekt" oraz słowa „jak również wszelkie ich zmiany i uzupełnienia". W tymże ustępie tegoż art. zamiast słowa „statutu" wstawić słowo „statut".

W art. 11 zamiast słów „Zatwierdzenia statutu" wstawić „ogłoszenia zatwierdzonego statutu w Dzienniku Urzędowym właściwego województwa".

Po art. 11 wstawia się 6 nowych artykułów jak następuje:

Art. 11a. Projekty zmian statutu uchwala Rada Kasy. Stają się one wiążące dla Kasy po uchwaleniu ich przez organ stanowiący Związku poręczającego, zatwierdzeniu przez Władzę nadzorczą i ogłoszeniu w Urzędowym Dzienniku wskazanym w art. 11.

Art. 11b. Członkowie Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz funkcjonarjusze Kasy obowiązani są do zachowania tajemnicy co do stanu i prowadzenia interesów Kasy, oraz interesów, stosunków kredytowych i sposobów wytwórczości zawodowej klijentów. Za niezachowanie tych przepisów ponoszą taką samą odpowiedzialność, jak odnośni członkowie Władz banków lub funkcjonarjusze bankowi.

Art. 11c. Wykaz składu Władz Kasy oraz osób uprawnionych do podpisywania zobowiązań Kasy Oszczędności winny być ogłaszane w Organie Związku, do którego Kasa należy oraz w Dzienniku Urzędowym (art. 11). Wzory podpisów za Kasę wywieszone będą w lokalach Kas i złożone w biurze organu poręczającego.

Art. 11d. Językiem urzędowym Komunalnej Kasy Oszczędności jest język polski.

Art. 11e. Każda Komunalna Kasa Oszczędności obowiązana jest należeć do właściwego terytorjalnie Związku Kas Oszczędności.

Art. 11f. Każda Komunalna Kasa Oszczędności winna być wciągnięta do specjalnego rejestru Komunalnych Kas Oszczędności, który prowadzi Ministerstwo Skarbu. Do rejestru tego winny być również wpisane i osoby, upoważnione do podpisywania wszelkich zobowiązań za Kasę. Przepisy dotyczące treści i formy rejestru oraz wykazu dokumentów, jakie należy składać celem wciągnięcia Kasy i zaszłych zmian do rejestru, ustali rozporządzenie wykonawcze.

W art. 13 ust. 3 po słowach „wkładów oszczędnościowych" dodać „i 5% innych zobowiązań Kasy w stosunku do obcych wierzycieli". W ustępie 4 art. 13 po słowie „oszczędnościowych" dodać „i 2½% innych zobowiązań Kasy w stosunku do obcych wierzycieli". W tymże ustępie drugie zdanie otrzymuje brzmienie następujące: „Jeżeli fundusz wynosi 10% wkładów i 5% zobowiązań w stosunku do innych obcych wierzycieli, to 75% zysków Kasy może być użyte na cele użyteczności publicznej; — pozostałe zaś 25% zysków winny być przeznaczone na powiększenie własnych funduszów Kasy (art. 14).

W art. 14 spójnik „i" po cyfrze 2 wykreśla się oraz po cyfrze „3" dodaje się „i 4".

Art. 15 otrzymuje brzmienie: „Rada Kasy decyduje o użyciu zysków Komunalnej Kasy Oszczędności na cele użyteczności publicznej.

W art. 20 w końcu dodać uprawnienia i przywileje nadane dla wkładów oszczędnościowych Bankowi Gospodarstwa Krajowego (Dz. Ust. Nr. 86 z r. 1930) mianowicie sumy lokowane w k. k. o. na książ. oszcz. do 2.500 zł. nie podlegają zajęciu egzekucyjnemu.

W art. 21 po słowie „oszczędnościowej" dopisać „z której wypłata wierzytelności nie została wyraźnie zastrzeżona dla określonej osoby".

W art. 22 skreśla się koniec począwszy od słów „względnie od dnia".

Po art. 23 wstawia się dwa nowe artykuły, a mianowicie:

Art. 23a. W drodze premji lub rozlosowywania nagród można wyróżniać pewne kategorje książeczek, które Rada Kasy uzna za zasługujące na takie wyróżnienie.

Warunki premji i rozlosowywania nagród należy podać do publicznej wiadomości w sposób przewidziany dla ogłoszeń Kasy.

Art. 23b. Komunalna Kasa Oszczędności może z poszczególnemi wkładcami lub zrzeszeniami wkładców zawierać umowy, na podstawie których wkładkujący zobowiązują się do wypłacania ściśle określonych sum w określonych terminach na określone cele, a Kasa zobowiązuje się do ściśle określonych wypłat na wymienionych w umowie warunkach i w przewidzianym w umowie czasie. Wzór takich umów podlegać będzie każdorazowo zatwierdzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych, działającego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

W art. 24 w punkcie 2 po słowie „pożyczek" dodać „terminowych lub w rachunku bieżącym". W tymże art. w punkcie 5 po słowach „kredytu wekslowego" wstawić „terminowego lub w rachunku bieżącym". W punkcie 10 w ustępie a. po słowach „na rachunkach" dodaje się „terminowych", zaś w końcu tegoż ustępu a. dodaje się: „zaś o ile chodzi o kasy, mające wyżej 10 miljonów złotych wkładów oszczędnościowych — również w innych Bankach za zezwoleniem Ministra Spraw Wewnętrznych, działającego w porozumieniu z Ministrem Skarbu", w końcu ustępu c. tegoż punktu 10-ego skreśla się słowa „kasach oszczędności" i umieszcza się „w instytucjach kredytowych".

W punkcie II tegoż art. skreślić słowo „terminowych". W punkcie 12 art. 24 zastąpić „10%" na „5%". Po punkcie 12 wstawić następujące 2 osobne ustępy: „Suma kredytów dla jednego dłużnika udzielonych na podstawie uprawnień wynikających z punktu 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 niniejszego artykułu, nie może przekraczać 2% sumy wkładów oszczędnościowych i kapitałów własnych Kasy", oraz ustęp „Komunalna Kasa Oszczędności nie może trudnić się kupnem i sprzedażą towarów na własny rachunek".

W art. 25 punkcie I lit. a. zamiast „10%" wstawić „5%" oraz na końcu dodać „również za udzielenie mu pożyczki należy uważać dyskontowanie zobowiązań opatrzonych jego podpisem".

W art. 28 w ust. 2 po słowach „Komunalnych Kas Oszczędności" dodać „oraz lokaty tych Kas w państwowych i komunalnych instytucjach kredytowych". W tymże ustępie skreślić koniec począwszy od słów „o ile wkład".

W ust. 3 tegoż art. zakreślić słowa „Wydawane przez Komunalne Kasy Oszczędności" i na to miejsce wpisać „w Komunalnych Kasach Oszczędności". W tymże art. po ustępie 4 wstawić jako osobny ustęp „Pożyczki, które Komunalna Ksa Oszczędności udziela na podstawie punktu 5 art. 24 wolne są od wszelkich podatków i opłat państwowych i komunalnych, o ile pożyczka nie przewyższa 5.000 złotych".

Po art. 28 wstawia się nowy artykuł:

Art. 28a. Dla dochodzenia pretensyj, które wynikają z uprawnień wymienionych w punkcie 7 art. 24 do złotych 1.000 służy Komunalnej Kasie Oszczędności prawo ściągania należności w drodze egzekucji administracyjnej.

Skutkiem dodania 6 nowych artykułów po art. 11, 2-ch po art. 23, 1-go po art. 28 zmienia się numeracja tak, że artykuły od 12 do 23 otrzymują numery o 6 wyższe, artykuły od 24 do 28 o 8 wyższe, artykuły od 29 do końca o 9 wyższe.

Zmiana następuje tem samem i tam, gdzie artykuły te były cytowane.

Art. 45 Komunalne Kasy Oszczędności, które dotychczas nie posiadają kapitału zakładowego w wysokości 50.000 złotych (art. 8), muszą go uzupełnić w ciągu 5 lat, licząc od daty ukazania się niniejszej ustawy w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 47. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie dla Komun. Kas Oszczędności od chwili, kiedy uzgodnią z nią swe statuty. Na uzgodnienie statutów pozostawia się Komunalnym Kasom Oszczędności i Związkom poręczającym 1 rok czasu od dnia ogłoszenia ustawy.

Dla dobra Komunalnych Kas Oszczędności

(Głos w dyskusji.)

Ilość znaków obiegowych w państwie jest zależną od natężenia życia gospodarczego i techniki wymiany. W miarę rozszerzania się gospodarki kredytowej pieniądz, jako środek płatniczy, zostaje coraz częściej zastępowany przez czek, przekaz, list kredytowy, a poniekąd także i weksel. Najdoskonalszą formą zapłaty bez użycia gotówki, która rozwinęła się w ostatnich dziesiątkach lat i stanowi właściwą podstawę obrotu żyrowego, są zapisy z rachunku na rachunek w księgach instytucyj finansowych, wyrównywujące wzajemne roszczenia. W ten sposób obrót gotówkowy sprowadza się do minimum, dając możność bankom emisyjnym zmniejszenia ilości potrzebnych znaków obiegowych w państwie, a co za tem idzie, zwalniania zbędnych zabezpieczeń.

Dlatego też kraje o rozwiniętym obrocie bezgotówkowym, przy stosunkowo małej ilości znaków obiegowych, nie odczuwają w kraju ich braku, a pozostające w obiegu znaki mogą mieć tem większe zabezpieczenie kruszcowe.

Aby społeczeństwo odpowiednio uświadomić i skierować na właściwe tory załatwiania wszelkich rozrachunków możliwie bezgotówkowo, muszą być powołane do życia odpowiednie instytucje, któreby

mogły dobrze zrozumiane potrzeby finansowe ludności w tym kierunku zaspokajać.

Instytucje te winny mieć właściwą opiekę państwa, gdyż ono pośrednio pełne korzyści z tego tytułu zbiera.

Rolę tego rodzaju na zachodzie przeważnie spełniają banki o charakterze instytucyj oszczędnościowych oraz różne placówki kredytowe zbliżone zakresem swej działalności do naszych k. k. o.

W Polsce prawodawstwo jako instytucje do tego uprawnione powołało k. k. o. dając im odpowiedni statut, którego ramy zakres ten obejmują.

Kapitalizacja wewnętrzna jest naczelnem zadaniem k. k. o. Obrót bezgotówkowy jest jedną z form kapitalizacji. Pieniądz, przechodzący z ręki do ręki przy regulowaniu wzajemnych pretensyj, dla kapitalizacji wewnętrznej jest bez znaczenia, dopiero złożony w instytucji finansowej, gdzie wyrównywanie należności między kontrahentami odbywa się za pomocą przepisywania z konta na konto, pomnaża kapitał krajowy. W ten sposób rosnące i potęgujące się (dopisywanie odsetek!) kapitały w instytucjach finansowych mogą być w pewnej części użytkowane na cele kredytowe. Nadwyżki zaś kasowe, stanowiące rezerwy, przekazywane do centralnych instytucyj finansowych, znowu z kolei, potęgując zdolność kredytową tych ostatnich, przyczyniają się do wzmożenia tempa życia gospodarczego.

K. k. o., które winny być temi regulatorami środków obrotowych w kraju, przez gromadzenie każdorazowej nadwyżki gotówkowej społeczeństwa, przygotowywując go i kształcąc tem samem do obrotu bezgotówkowego drogą czeków i przepisów w myśl zleceń z R-ku na R-k, przez nieporozumienie kierowane są często na zupełnie błędną drogę, mijającą się najzupełniej z celem tych instytucyj. Rozwijając tę sprawę dla usunięcia nieporozumień co do linji działalności k. k. o., należy poruszyć kilka kwestyj.

K. k. o. jako instytucje powołane do spełnienia tak wielkich zadań w życiu gospodarczem Polski muszą cieszyć się bezwzględnem zaufaniem społeczeństwa, muszą posiadać pewien autorytet; zagwarantowana prawem odrębna od związku poręczającego osobowość prawna musi być respektowana.

Z powyższych przesłanek wychodząc, uważam że w wysokim stopniu jest szkodliwem zbyt bezkrytyczne uruchomianie placówek tych w różnych punktach bez względu na to, czy dany teren daje jakiekolwiek realne podstawy do ich uruchomienia i prawidłowego funkcjonowania.

Również jest szkodliwem, mojem zdaniem, zakładanie k. k. o. bez zapewnienia im należytych podstaw finansowych, co oczywiście nie pozwala na zaangażowanie fachowego personelu, który zawsze przecież stanowi o sprawnej działalności placówki. W konsekwencji kasy te, zamiast przynosić pożytek, borykając się z trudnościami finansowemi, podrywają raczej dobre imię innych k. k. o.

Drugiem i trzeciem zagadnieniem, jakie mi się nasuwa, to — podkreślenie uprawnień związków komunalnych w stosunku do k. k. o., które winny być jedynie o charakterze rewizyjnym, oraz zaakcentowanie, że banki, które są w stosunkach finansowych z k. k. o. nie mogą wywierać na działalność k. k. o. wpływu sprzecznego z interesami kas oszczędności.

Jedna z niewłaściwości, która zdarza się co najmniej w 50% k. k. o. powstałych po wojnie, jest chęć związków poręczających do mieszania się do spraw finansowych k. k. o.; wpływ ten nie zawsze jest dodatni, a przeważnie ma na celu odejmowanie k. k. o. ich praw, jako instytucyj samodzielnych, a traktowanie tych placówek, jako jednej od siebie tylko zależnej sekcji, powstałej dla dostarczania związkowi poręczającemu potrzebnych mu funduszów.

W tych warunkach, nie licząc się zupełnie ze wskazaniami statutowemi k. k. o. „gros“ środków obrotowych związki poręczające chciałyby tą czy inną drogą użyć na pokrycie swych celów budżetowych ew. na cele, przez siebie wskazane, nie zważając zwykle, ani na właściwe zabezpieczenie tych kredytów, ani na tak ważną dziś płynność. Arbitralność tych posunięć wielokrotnie deprymująco wpływa na zarządy k. k. o. podporządkowując słabsze kierownictwa swym wymaganiom.

Ulegając tego rodzaju wpływom, zarządy k.k.o. zmuszane są udzielać kredyty wyższe, niż należy tak samym związkom komunalnym jak i innym instytucjom i osobom. Uważam, że udzielanie przez k. k. o. kredytów w wysokości powyżej 1% stanu wkładów oszczędnościowych — dla jednostki, przynajmniej w dzisiejszych warunkach finansowych jest najzupełniej niewłaściwe, bez względu na zabezpieczenie. Stąd wskaźnikiem przy udzielaniu kredytów, poza właściwem zabezpieczeniem winna być teza— obsłużyć jak największą ilość mieszkańców terytorjum należącego do danego związku komunalnego. Przy tego rodzaju kierunku kredytowym, większe straty są wykluczone.

Drugi dział, który wymaga skorygowania, to jest sprawa uzyskiwania przez k. k. o. kredytów bankowych.

Otóż teoretycznie biorąc, trzeba zaznaczyć, że korzystanie przez k. k. o. z kredytów w bankach jest niewłaściwe, jedynie może poza kredytem redyskontowym, traktowanym jako rezerwa dla utrzymania właściwej płynności własnych środków obrotowych. Jednakże obecne warunki finansowe zmuszają w tym dziale do pewnego odchylenia, odchylenia, które nawet dziś z wielką rezerwą stosować należy. A więc, aby nie wpaść pod decydujący wpływ banków kredytujących i nie utracić samodzielności w linji swej pracy, uważam, że k. k. o. nie mogą zadłużać się w bankach powyżej 25% sumy kapitałów zakładowego, rezerwowego i innych oraz sum na r-ch wkładów, lokat i czekowych.

Przytem korzystać można tylko z takich kredytów bankowych, które swemi warunkami, t. j. stopą procentową, terminami płatności i zabezpieczeniami, odpowiadają operacjom kredytowym k. k .o. Należy zawsze kategorycznie przeciwstawiać się narzucaniu kredytów przez niektóre banki, kredytów, które przeważnie swemi warunkami przynoszą jedynie stratę k. k. o., pociągając za sobą prawie zawsze wciąganie się w kredyty niepomyślne i trudne w konsekwencji do ściągnięcia.

K. k. o. są instytucjami samodzielnemi, odpowiedzialnemi przed swemi władzami za właściwą, w myśl statutu, linję swej pracy i wobec czego nigdy nie mogą z tej czy innej przyczyny dać się zmusić, przez jakikolwiek z banków do przeprowadzania jego tranzakcji przez swą instytucję w rodzaju bezpłatnego oddziału, oddziału, który noat bene odpowiada za terminowość zwrócenia danego kredytu, pokrywając wszelkie ewentualnie wynikające z tego tytułu straty.

S. L. K.

Notatki i uwagi

Wydawać wszystko czy oszczędzać?

W prasie angielskiej i amerykańskiej pojawiają się coraz częściej artykuły, godzące bezpośrednio w ideę oszczędności. Autorzy wysuwają stanowisko, że tylko wolne wydatkowanie, bez odkładania pieniędzy na przyszłość pobudzić może życie ekonomiczne kraju. Wydatkowanie wszystkiego, co się zarobi, wpłynie, według tych teoryj, na ożywienie handlu, a przez to odbije się na produkcji. Wzmożenie produkcji w dalszym ciągu wpływać będzie dodatnio na zwiększenie zarobków robotników i właścicieli. To ostatnie znów uczyni robotników i właścicieli zdolnymi do większego wydatkowania. Otrzyma się więc całe koło zależności ekonomicznej, która wyjdzie na korzyść życia ekonomicznego kraju.

Ze strony amerykańskich i angielskich sfer oszczędnościowych spotkało się to stanowisko z bardzo mocną krytyką. Zwolennicy oszczędności wysuwają następujące argumenty. Większość oszczędzających rekrutuje się ze sfer biednych. Nie odgrywa u nich zatem roli moment skąpstwa, a chęć zabezpieczenia sobie niepewnej przyszłości. Namawianie człowieka biednego do wydawania wszystkiego, co zarobi, jest zatem czynieniem go słabym wobec wypadków choroby, bezrobocia i t. p. Dążeniem każdego człowieka być winno przygotowywanie się na przyszłość, winien on żyć z myślą o przyszłości.

Również wysuwany przez anglika M. Keynes'a pogląd, że państwo winno hojnie wydawać pieniądze na cele publiczne, uległ mocnej krytyce ze strony angielskich sfer oszczędnościowych. Dobrobyt obywateli bowiem zależy nie od rozdzielania między nich pieniędzy, przedtem od nich ściągniętych, a od zmniejszenia opłat i niepotrzebnych wydatków państwa.

Zgromadzone w kasach oszczędności idą inną drogą na ożywienie przemysłu i handlu, wpływając na taniość kredytu.

Wpływ krachów bankowych na klijentelę kas oszczędności.

Powojenne życie ekonomiczne wytworzyło szereg instytucyj finansowych o podstawach bardzo kruchych. Stąd częste załamania i krachy bankowe. Publiczność zdezorjentowana ulega często ogólnej panice i wycofuje swe wkłady z kas oszczędności, posiadających bardzo pewne i trwałe podstawy. Zachodzi podwójne nieporozumienie. Wkładca nie zaniósł oszczędności do kasy oszczędności, a znęcony większem oprocentowaniem powierzył je niepewnej instytucji; wkładca, który zaniósł oszczędności do „prawdziwej" kasy oszczędności ulega panice, wobec krachu instytucji spekulacyjnej. W obu wypadkach wkładca narażony jest na straty.

Organ holenderskich kas oszczędności podaje przykład takiego podwójnego nieporozumienia.

Kasa Oszczędności w Groningen (Groninque) zmuszona była wypłacić w ciągu trzech dni sumę 1.500.000 guldenów t. j. około 5.300.000 złotych. Kasa sumę tę wypłaciła w całości, jakkolwiek w myśl ograniczeń statutowych, mogła nie wypłacić więcej, jak tylko pewne określone maximum, które wkładcy mogą jednorazowo podnieść. Wobec tego faktu run na kasę ustał, samo zaś jej stanowisko zostało dzięki temu wypadkowi bardzo wzmocnione. Zasługą było niemałą dyrekcji, że, nie spodziewając się tak nagłej fali wycofywania wkładów, zdołała opanować sytuację.

Wypadek ten jest bardzo charakterystyczny. Podobne, nieprzewidziane wypadki zdarzają się dość często, nawet nie z winy kas, to też kierownictwo kas oszczędności winno dbać bardzo o płynność swoich aktywów.

Nedostateczne zabezpieczenia.

Wielokrotnie mówi się o niebezpieczeństwach, które grożą kasom ze zbyt łatwego udzielania kredytów na większe sumy poszczególnym firmom. Najczęściej w tych wypadkach nie otrzymują przytem kasy dostatecznego zabezpieczenia.

Musimy z przykrością zanotować fakt, że jedna z kas poniosła w roku ubiegłym stratę na operacjach z jedną tylko firmą zł. 45.269.47.

Dziesięć tysięcy złotych musiał pokryć ze swej kieszeni Naczelnik Kasy, który tę sumę zaangażował na swoją odpowiedzialność już po zaznaczeniu się bankructwa wspomnianej firmy.

Pozostałą sumę, wobec tego, że władze nadzorcze i komisja rewizyjna nie stwierdziły złej woli ze strony władz kasy — firma była poważną, posiadała kredyt w kilku bankach a między innemi i w Banku Polskim, — sejmik postanowił część, a mianowicie zł. 15.842.45 pokryć całkowicie, a resztę 19.427.02 podzielić w ten sposób, że Sejmik pokrywa 2/3 tej kwoty a organa kasy 1/3.

Na przykładzie tym widzimy, że nieostrożność w dążeniu do większych obrotów i zysków naraziła sejmik z tytułu jednego dłużnika na stratę 28 tysięcy, a członków władz kasy, w szczególności naczelnika na 16.500 złotych.

Z doświadczeń niemieckich.

W Niemczech istnieją dwa duże związki spółdzielni rolniczych, grupujące okręgowe Związki rewizyjne. Są one oparte o 2 instytucje finasowe centralne: Bank skupiający Związek „Raiffeisenek" był bankiem centralnym dla jednej grupy, posiadając swoje oddziały w kilkunastu punktach państwa. Drugi Związek t. zw. Offenbachski opierał organizację finansową na samodzielnych bankach okręgowych, do których związki rewizyjne należały tylko w charakterze członka i dla których oparciem centralnem była kasa spółdzielni.

Obecnie przy dużych stratach nastąpił upadek Banku kas Raiffeisena.

Daje to duże pole dla dyskusji, wniosków i zarządzeń. Jako wnioski zdobywające sobie posłuch w sferach fachowych uważa się: 1) że finansowo dla spółdzielni znacznie lepszem oparciem są banki okręgowe samodzielne, gospodarujące własnemi pieniędzmi i na własną odpowiedzialność; 2) że o ile chodzi o pewność, jaką dawać mają rewizje związkowe na zewnątrz i pożytek, jaki mają przynieść rewidowanym, to większa centralizacja i odległość centrum rewizyjnego od spółdzielni dają dużo lepszą rękojmię bezstronności i autorytetu.

Kasy Budowlano - Oszczędnościowe.

Szereg nadużyć, jakie miały miejsce w t. zw. Budowlanych Kasach Oszczędności w Niemczech, spowodował dążność do unormowania ich działalności w drodze ustawodawczej. Miało to nastąpić przy sposobności znowelizowania ustawy o wkładach i depozytach. Ze względu na odkładanie tej ustawy zdecydowano uregulować sprawę kas budowlanych oddzielnie.

Budowlane kasy oszczędności życzą sobie jednak związać nową ustawę z reformą Państwowego nadzoru nad ubezpieczeniami. Przewiduje się bowiem, że kontrola nad kasami budowlanemi ma być właśnie powierzona Państwowemu urzędowi kontroli ubzepieczeń.

Ze względu na zamierzenia takich kas i u nas i ze względu na rozszerzanie się t. zw. wkładów premjowanych i celowych, wymagających oparcia na specjalnych obliczeniach, byłoby pożądanem i u nas nad podobnem rozwiązaniem się zastanowić.

Dawałoby ono autorytatywną gwarancję dobroci potrzebnych tu obliczeń.

Oszczędność szkolna w Niemczech.

Niemcy przywiązują wielką wagę do oszczędności szkolnej. Wychodząc z założenia, że idealizm i entuzjazm młodzieży dla każdej sprawy posiada wielkie znaczenie, posiada on je również w wielkiej mierze i dla idei oszczędnościowej. Według p. Borgstedt, który pisze o oszczędności szkolnej w Nr. z dn. 10—13 stycznia r. b. czasopisma „Deutsche Sparkassen - Zeitung", należy propagować oszczędność drogą bezpośrednią przez personel nauczycielski. Tylko bezpośrednie oddziaływanie może przynieść pozytywne rezultaty. Należy unikać w szkolnych kasach zbierania oszczędności za pośrednictwem automatów, gdyż w ten sposób zatraca się ów bezpośredni kontakt między nauczycielem i uczniem.

W numerze z dn. 15 stycznia r. b. tegoż czasopisma podana jest statystyka, dotycząca szkolnych kas w Bawarji. Od czasu stabilizacji waluty niemieckiej oszczędność szkolna w Bawarji poczyniła znaczne postępy. W dniu 1 stycznia 1925 r. istniało 108 szkolnych kas oszczędności; — 1. I. 1926 — 407 szk. k. o.; — 1. I. 1928 — 1566 szk. k. o.; — 1. I. 1930 — 2398 szk. k. o.

W tymże samym okresie czasu suma wkładów oszczędności uczniowskich wzrosła z 8982 Rmk do 1.091.745 Rmk. Wzrost to zaiste imponujący. (1 Rmk = zł. 2.14).

Wiadomości bieżące

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI

Ratyfikacja polsko-niemieckich układów a) waloryzacyjnego, b) w sprawie kas oszczędności i c) w sprawie Niemieckiego Zakładu Listów Zastawnych w Poznaniu.

W Dz. U. R. P. Nr. 11 z dn. 10. II. r. b. ogłoszone zostały pod poz. 53. 54, 55 trzy ustawy z 3 lutego 1931 r.

a) w sprawie ratyfikacji polsko niemieckiego układu waloryzacyjnego, podpisanego wraz z protokółami końcowemi w Berlinie dnia 5 lipca 1928 r.

b) w sprawie ratyfikacji polsko-niemieckiego układu w sprawie kas oszczędności, podpisanego wraz z protokułem końcowym w Berlinie dnia 14 grudnia 1928 r.

c) w sprawie ratyfikacji układu z Niemcami o uregulowaniu stosunków prawnych Niemieckiego Zakładu Listów zastawnych w Poznaniu, podpisanego w Berlinie dnia 14 grudnia 1928 r. wraz z protokułami końcowemi.

Ustawy weszły w życie z dniem ogłoszenia. Będą one miały wielkie znaczenie dla kas oszczędności działających na terenie b. zaboru pruskiego.

Przerachowanie hipotek niemieckich.

W dniu 1 października 1930 r. weszła w życie ustawa niemiecka z dnia 18 lipca 1930 r. o oczyszczeniu ksiąg gruntowych (Dz. U. Rzeszy str. 305), mająca doniosłe znaczenie dla tych obywateli polskich, którzy posiadają podlegające waloryzacji wierzytelności hipoteczne na obszarze Rzeszy Niemieckiej.

W myśl tej ustawy wierzyciel hipoteczny może zgłosić do właściwego sądu hipotecznego (Urzędu Ksiąg Gruntowych) wniosek o przerachowanie hipoteki tylko do dnia 31 marca 1931 r. W razie niezgłoszenia takiego wniosku do tego terminu podlegająca waloryzacji (przerachowaniu) hipoteka wygasa z mocy samego prawa i winna być z urzędu wykreślona z księgi hipotecznej. Wykreślona hipoteka może być wprawdzie następnie ponownie wpisana, ale dopiero na ostatniem wolnem miejscu hipotecznem. Wzmiankowana ustawa zawiera analogiczne przepisy także co do długów gruntowych i rentowych, ciężarów realnych i listów hipotecznych. Wreszcie zezwala ona na sprostowanie i przepisanie z urzędu ksiąg hipotecznych w celu usunięcia braku przejrzystości co do kolejności miejsc hipotecznych, przyczem rzeczą interesowanych będzie dopilnowanie, by to sprostowanie nie naruszyło ich praw i interesu.

Uchwalona tegoż dnia ustawa o płatności i oprocentowaniu hipotek (Dz. U. Rzeszy str. 300) zawiera również postanowienia, mogące mieć doniosłe znaczenie dla tych wierzycieli polskich, którzy posiadają hipoteki zabezpieczone na nieruchomościach położonych w Niemczech. A mianowicie: ustawa ta przesuwa w zasadzie termin wymagalności tych hipotek, ustalony pierwotnie na dzień 1 stycznia 1932 r. do dnia 1-go stycznia 1935 r. Wcześniejszej spłaty może się wierzyciel domagać tylko w tym wypadku, jeżeli wypowie hipotekę pisemnie na rok naprzód. Wypowiedzenie jest dopuszczalne po raz pierwszy na dzień 31 grudnia 1931 r. i następnie kolejno na każdy termin kwartalny. Jednakowoż dokonanie wypowiedzenia nie przesądza jeszcze sprawy, gdyż dłużnik może zwrócić się do właściwego sądu o udzielenie mu indywidualnego odroczenia zapłaty, przyczem sąd w orzeczeniu swem winien kierować się względem na położenie majątkowe zarówno dłużnika jak i wierzyciela. Odroczenie płatności może być udzielone tylko jeden raz i najdalej do dnia 31 grudnia 1934 r.

W razie jeżeli któraś z interesowanych stron mieszka poza granicami Niemiec, powinna ustanowić dla prowadzenia sprawy wynikających z powyższych ustaw pełnomocnika zamieszkałego w Niemczech, w przeciwnym razie wszelkie doręczenia będą uskuteczniane ze skutkami prawa przez wysłanie pocztą (listem zwykłym) pod wskazanym lub znanym sądowi adresem.

Zwracając uwagę zainteresowanych na powyższe do-

niosłe postanowienia, Ministerstwo Skarbu nadmienia, że dochodzenie przez wierzycieli polskich swych roszczeń do dłużników niemieckich nie jest uzależnione od wejścia w życie polsko-niemieckiej umowy waloryzacyjnej z dnia 5 lipca 1928 r., której ratyfikacja znajduje się jeszcze w toku, lecz, że już obecnie każdy z zainteresowanych może i powinien poczynić odpowiednie kroki, jeżeli nie chce narazić się na wysoce ujemne skutki, jakie niezachowanie przepisanych terminów może za sobą pociągnąć.

Obrady nad jednolitą ordynacją podatkową.

Dla wyczerpującego ustosunkowania się do projektu jednolitej ordynacji podatkowej, Związek Izb Przemysłowo - Handlowych R. P. w listopadzie r. ub. poruczył opracowanie szczegółowych dezyderatów pięciu Izbom Przemysłowo - Handlowym.

Powyższe Izby odbyły po opracowaniu swych działów konferencję porozumiewawczą w dniu 24 I. rb. w Lublinie, a w dniach 6 — 9 lutego rb. obradowała w Warszawie Międzyizbowa Komisja dla spraw ordynacji podatkowej, w której wzięli udział reprezentanci wszystkich Izb.

Komisja uchwaliła zaprojektować Zjazdowi Związku Izb Przemysłowo - Handlowych w dniu 20 lutego rb. utworzenie zamiast komisji odwoławczej, Sądów skarbowych, jako instancyj odwoławczych, złożonych z przedstawicieli czynnika sędziowskiego, urzędniczego i podatników wprowadzić szereg szczegółowych przepisów odnośnie wymiarów podatkowych, dla firm prowadzących prawidłową księgowość, zapewnić dowodowi z ksiąg handlowych należycie uprzywilejowaną pozycję, uregulować sprawę lustracji, rewizji ksiąg handlowych, rozszerzyć przepisy odnośnie instytucyj rzeczoznawców, zaprzysiężonych księgowych, dodatkowych wymiarów i przedawnień, roszczeń skarbowych, oraz zmienić przepisy odnośnie egzekucji.

W sprawie Komisyj Szacunkowych ustalił się pogląd, że należałoby Komisje Szacunkowe utrzymać z tem, że samorząd gospodarczy względnie zawodowy winien mieć zapewniony większy wpływ na ich obsadę.

KRONIKA KRAJOWA

Zebranie Ogólne Akcjonarjuszów Polskiego Banku Komunaln.

Zarząd Banku zawiadamia, iż Zwyczajne Zebranie Ogólne Akcjonarjuszów Banku zwołuje się na dz. 18 kwietnia 1931 r. o godz. 12-ej w poł. w lokalu Banku w Warszawie (Plac Napoleona 7), z następującym porządkiem dziennym:

I. Zagajenie i wybór Prezydjum;
II. Sprawozdanie za rok 1930:
a) sprawozdanie Zarządu, bilans, rachunek zysków i strat, oraz podział zysków,
b) sprawozdanie Komisji Rewizyjnej,
c) sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej;
III. Budżet na rok 1931;
IV. Wnioski z § 53 Statutu;
V. a) Wybory 4-ch członków Rady Nadzorczej;
b) Wybory 5-ciu członków Komisji Rewizyjnej.

W razie nieprzybycia przewidzianej Statutem ilości przedstawicieli na Zebranie w pierwszym terminie, **odbędzie się drugie Zebranie Ogólne w dniu 9 maja r. b. z tym samym porządkiem dziennym i o tej samej godzinie w tymże lokalu.**

Osobne zawiadomienia o Zebraniu drugiem rozsyłane nie będą. Nastąpi jedynie ogłoszenie w „Monitorze Polskim".

Akcjonarjusze są proszeni o nadesłanie, w myśl § 57 Statutu, do dnia 11 kwietnia r. b. nazwisk swoich przedstawicieli, delegowanych na Zebranie Ogólne.

Nowe pismo.

Na terenie Poznania zrodziła się nowa placówka wydawnicza. W marcu r. b. ukazał się pierwszy numer „Gazetki Oszczędnościowej", wychodzącej raz na miesiąc. Gazetka jest pismem popularnem, poświęconem propagandzie oszczędności. Sądząc z pierwszego numeru, należy uznać przedsięwzięcie za bardzo udatne. Gazetka ma wiele działów — kobiecy, gospodarczy. rolniczy, dla młodzieży, tak że może zainteresować wszystkich.

Koszta prenumeraty są niskie, przy odbiorze 100 egz. wynoszą 15 zł. miesięcznie — może więc być tanim materjałem propagandowym.

Należy przypuszczać, że k. k. o. zechcą skorzystać z tak wielkiego ułatwienia i będą swoje najpierwsze zadanie — propagowania oszczędności spełniać przy pomocy „Gazetki Oszczędnościowej", której życzymy powodzenia i rozwoju.

Adres Redakcji i Administracji: Poznań, ul. Murna 2.

Dziesięciolecie „Gazety Bankowej".

W dniu 25 lutego br. minęło lat dziesięć od chwili ukazania się pierwszego zeszytu „Gazety Bankowej". Okres ten brzemienny w nadzwyczajne wydarzenia natury gospodarczej i finansowej znalazł w „Gazecie Bankowej" nietylko wierne zwierciadło stosunków bankowych w kraju i zagranicą, lecz zarazem środek dla badania tak licznych i zawiłych problemów współczesnej ekonomji. Z okazji jubileuszu należy stwierdzić, iż „Gazeta Bankowa" dzięki współpracy najwybitniejszych znawców tych problemów zdobyła sobie poczesne miejsce w naszem piśmiennictwie ekonomicznem. Szczególne zasługi około rozwoju „Gazety Bankowej" położył ś. p. Dr. Stanisław Garski, a pracę jego kontynuuje z dużem poświęceniem dyrektor Powszechnego Banku Kredytowego p. Emil Grabscheid.

Zmniejszenie redyskonta w Banku Polskim.

W ciągu roku ub. dało się zauważyć dalsze zmniejszenie redyskonta banków prywatnych w Banku Polskim. Stosunek procentowy redyskonta do dyskonta wynosił w bankach związkowych 37.5 proc., a w odniesieniu do ogólnej sumy udzielonych pożyczek 19,6 proc. gdy w tym samym czasie roku poprzedniego analogiczny stosunek wyrażał się cyframi 40.3 proc. i 23.5 proc. Odsetek wykorzystania przez banki akcyjne i inne prywatne instytucje kredytowe przyznanych im przez Bank Polski kredytów, który w końcu r. 1928 dosięgnął 90 proc., a w roku 1929 — 86.7 proc., spadł w r. 1930 jeszcze silniej, wynosząc w końcu poszczególnych kwartałów: 62.3 proc., 53.6 proc., 58.8 proc. i 64.9 proc.

Weksle protestowane w Banku Polskim.

Ogólna suma zaprotestowanych weksli w Banku Polskim w styczniu r. b. wynosiła 13 milj. zł. wobec 12.1 milj. w grudniu i 10,8 milj. zł. w listopadzie r. ub. Z sumy tej przypada procentowo na poszczególne gałęzie gospodarcze (w nawiasach dane za grudzień); na rolnictwo 31,44% (24,52%); włókiennictwo — 15.12% (21.86%); branżę metalową — 9,52%,

(7.95%); skórzaną — 3.04% (3.40%); drzewną — 3.91% (4.14%) i na inne branże — 36.97% (38.13%). Portfel wekslowy Banku Polskiego wykazał poprawę wypłacalności w przemyśle włókienniczym, branży skórzanej, drzewnej i w pozostałych branżach.

Prolongaty pożyczek rolniczych.

Celem przyjścia z pomocą rolnictwu, Bank Polski upoważnił swoje oddziały do rozkładania niespłaconych jeszcze zobowiązań poszczególnych dłużników z tytułu pożyczek rolniczo - zastawnych na nowe raty miesięczne, w miejsce rat dotychczas wyznaczonych.

W lutym i marcu r. b. przypadają od rolnictwa do zapłaty weksle z tytułu nawozów sztucznych w B. G. K. na sumę ca 10 milj. zł., a w P. B. R. — ca 50 milionów zł. Jak się dowiadujemy, dotychczasowe zabiegi organizacyj rolniczych wskazują na to, że weksle znajdujące się w B. G. K. będą przedłużone w 80 proc. Sfery rolnicze zwróciły się do ministerstwa rolnictwa z prośbą o całkowite sprolongowanie należności przypadających od rolnictwa do zapłaty w lutym i marcu z tytutu nawozów sztucznych do jesieni r. 1931.

Izby rozrachunkowe przy Banku Polskim w r. 1930.

Nakładem Banku Polskiego ukazało się sprawozdanie 6 czynnych przy Banku Polskim izb rozrachunkowych: w Warszawie, Katowicach, Krakowie, Lwowie, Łodzi i Poznaniu.

Stan obrotów poszczególnych Izb rozrachunkowych przedstawia się następująco:

Izba rozrachunkowa	Liczba uczestników	Dow. przedst. do zapł.		Przeciętn. w 1 dekadę	
		szt.	na sumę	szt.	na sumę
Warszawska	19	687.793	6.748 452.793.19	19.105	187.457.922 03
Katowicka	13	51.862	516.529 806 15	1.441	14.348.051.94
Krakowska	16(15)	60.709	163.696 659.79	2.248	6.062.839.25
Lwowska	12	223.350	255.254.219.16	6.204	7.090.394.98
Łódzka	13	40.959	149.522 207.17	1.138	4.153 394.64
Poznańska	14	328.443	907.979.796 57	9.123	25.221 661.02

Automatyczne opłacanie rachunków z konta czekowego.

W celu rozszerzenia udogodnień, udzielanych przez P. K. O. jej klientom, P. K. O. wprowadziła nową formę korzystania z obrotu czekowego, a mianowicie t. zw. **„stałe zlecenia przelewowe"**.

Istota tej tranzakcji polega na tem, że **każdy właściciel konta może zlecić P. K. O. regulowanie za niego** ze swego konta czekowego **wszelkich stale powtarzających się rachunków** (np. za elektryczność, telefon, gaz i t. p.) w formie przelewów na konta wystawców rachunków.

W ten sposób płatnik pozbywa się kłopotów, związanych z koniecznością pamiętania o często drobnych rachunkach, o terminie ich płatności, nie traci czasu na chodzenie do kasy dla dokonania wpłaty i t. d.

Kto chce korzystać z tego udogodnienia, powinien:

a) porozumieć się z firmą, która wystawia stale powiarzające się rachunki (a więc z Zarządem Telefonów, Elektrownią, lub Gazownią i t. p.) i prosić ją o przesyłanie jego rachunków wprost do P. K. O. celem automatycznego odpisywania kwoty z jego konta czekowego i dopisywania jej na konto wystawcy rachunku.

b) podpisać w P. K. O. odpowiednią deklarację, na mocy której P. K. O. będzie wykonywała jego zlecenie za minimalną opłatą.

Po opłaceniu w ten sposób rachunku, rachunek zostanie przesłany zlecającemu wraz z wyciągiem kontowym, odbiorca zaś pieniędzy otrzyma również z wyciągiem kontowym zawiadomienie o przeznaczeniu wpłaconych pieniędzy.

Komunalna Kasa Oszczędności pow. Sokólskiego.

Najważniejszem zadaniem Zarządu Kasy było szerzenie idei oszczędności wśród ludności powiatu, jak również młodzieży szkolnej i zadanie to, polegające na systematycznem prowadzeniu propagandy, w znacznym stopniu udało się osiągnąć. Wkłady oszczędności ulokowane na 1.578 książeczkach oszczędnościowych wykazały na 31 grudnia 1930 r. sumę zł. 179.101.07. W porównaniu z rokiem ubiegłym wkłady te wzrosły o zł. 71.342.56 t. j. o 60%. Jednocześnie w roku sprawozdawczym zostały złożone na r-kach otwartych dość pokaźne kwoty i saldo ich na 31 grudnia 1930 roku wynosiło zł. 25.076.17.

Pomoc kredytowa była udzielana ludności powiatu w formie pożyczek krótkoterminowych od 3-ch do 9-ciu miesięcy, a także kredytów średnioterminowych od 1 do 3 lat.

W roku 1930 zostało zdyskontowanych 636 weksli dla 305 osób na sumę zł. 188.219.37. Z kredytu tego korzystali kupcy, przemysłowcy i instytucje Spółdzielcze.

Nowych pożyczek indywidualnych udzielono w ciągu roku 1527 osobom na ogólną sumę zł. 461.544.42, z której udzielono rolnikom 1411 pożyczek na sumę zł. 417.583.—, rzemieślnikom 68 pożyczek na sumę zł. 29.901.42 i pracującej inteligencji 48 pożyczek na sumę zł. 14.060. Prolongowano pożyczek dla 1208 osób na sumę zł. 442.748.97.

W okresie sprawozdawczym zaprotestowano 55 szt. weksli na sumę zł. 128.489.79, wykupiono 337 szt. weksli na sumę zł. 80.324.47, pozostało 218 szt. weksli na sumę zł. 48.165.32.

Największą trudnością w pracy Kasy z rolnikami jest niezdawanie sobie sprawy z ważności terminu wykupienia weksli, przeto weksle w tak pokaźnej ilości dopuszczone były do protestu, w 90% stanowią weksle drobnych rolników.

Z kredytów na r-kach bieżących zabezpieczonych wekslami gwarancyjnemi korzystali Sejmik Powiatowy, Spółdzielnia „Rolnik" i inne Spółdzielnie.

Kasa od 1928 roku prowadzi Zastępstwo Banku Polskiego dla czynności inkasowych. W tym dziale było nadesłane do zainkasowania 3656 szt. weksli na sumę zł. 1.003.941.86 pozostało na dzień 31 grudnia 151 szt. weksli na sumę zł. 32.420.21.

Ogólny dział inkasowy w stosunku do roku poprzedniego znacznie się zwiększył. Do inkasa otrzymano 5773 szt. weskli na sumę zł. 1.347.836.—, pozostało 703 szt. dokumentów na sumę zł. 101.399.—

Kapitał zakładowy Kasy wynosi zł. 50.000.—, kapitał zasobowy wynosi zł. 2.126.50.—

Kasa korzystała w roku sprawozdawczym z kredytów:

w Banku Gospodarstwa Krajowego	zł. 19.168.—
w Państwowym Banku Rolnym	„ 122.688.08
razem	zł. 141.856.08

oraz z kredytu redyskontowego:

w Banku Polskim	zł. 25.000.—
w Banku Gospodarstwa Krajowego	„ 40.000.—
w Polskim Banku Komunalnym	„ 25.000.—
w Państwowym Banku Rolnym	„ 100.000.—
razem	zł. 190.000.—

KRONIKA ZAGRANICZNA

Z powodu śmierci prezesa związku włoskich kas.

Na skutek śmierci Prezesa Centralnego Stowarzyszenia Włoskich K. O. przesłał Prezes Związków K. K. O. wyrazy współczucia na ręce Zarządu tej instytucji.

W odpowiedzi nadeszło pismo następujące:

Otrzymaliśmy list Pana wyrażający nam współczucie z powodu śmierci naszego ukochanego prezesa margrabiego Ferrero di Cambiano. Wyrażamy szczerą wdzięczność Związkowi Związków Kas Polskich, w imieniu którego zechciał Pan wziąć udział w naszej żałobie i dając wyraz uznania dla pamięci zmarłego. Nasz Związek jest głęboko wzruszony dowodem pamięci ze strony Organizacji, która w Waszym kraju zawsze przez Włochów kochanym, dąży do tych samych co i my wielkich społecznych celów.

Wzrost wkładów.

W r. 1930 stan wkładów w kasach oszczędności **Stanu Nowego Yorku** wzrosły o 206.692.511 dolarów. Jest to wzrost rekordowy, wyższy od rezultatów roku 1920 stojących dotychczas na pierwszem miejscu.

Wkłady we wszystkich kasach oszczędności Stanów Zjednoczonych wyniosły na 1. I. 1931 r. sumę 28 miljardów 500 milionów dolarów.

W ciągu ostatnich 15 lat wkłady w St. Zjedn. P. A. wzrosły więc o 20 miljardów.

Kasy oszczędności **francuskie**, które obowiązane są swoje wkłady lokować w Centralnej Kasie Depozytowej, zwiększyły swoje tam wkłady o 2400 miljonów fr. Ogólna suma wkładów w Kasie Depozytowej doszła do cyfry 23 i pół miljardów frank.

Oszczędności złożone w Kasie Narodowej (Poczt. K. O.) zwiększyły się do 30.9. 30 r. również o 2403 miljonów Liczba wkładców w Kasie Narodowej doszła do 1 miljona osób.

Stan szwedzkich kas Oszczędności za lata 1928-1929.

Poniżej podajemy tablicę, ilustrującą stan szwedzkich Kas Oszczędności w latach 1928-1929.

	1928 kor. szw.	1929 kor. szw.
Lic›ba książeczek oszczędn.	2.758 288	2.883.677
Wkłady w ciągu roku	622.707 207	632.859.261
Podniesiono „ „	611.110.864	663.786 524
Stan wkładów	2 789.780.831	2 880 381.953
Rezerwy kasowe	214.644.415	230.114.720
Dochód brutto	42.348.994	38.506.319
„ netto	16.875.779	16.233.031
Fundusze administr. przez Kasy	3 024.392.479	3.131.277.834
%% płatne od wkładów	4 3%	4 4%
„ pobierane od pożyczek hipotecznych	5.1%	5 2%
%% pobierane od innych pożycz.	5.8%	5.9%
Stosunek rezerw kasowych do sumy wkłodów	7.7%	8.0%

Co się tyczy lokat kapitałów, powierzonych kasom do administracji, przedstawiają się one następująco:

Kasa gotówkowa	2.1%	1.8%
Papiery publiczne	9.8%	9.5%
Inne papiery %%	12.6%	12.1%
Pożyczki komunalne	5.4%	5.3%
„ hipoteczne	49.6%	51.4%
„ na zastaw odręczny	5.6%	5.6%
„ zabezp. przez gwarancję osób	9.3%	8.8%
„ różne	2.4%	2.2%
Nieruchomości	1.2%	1.2%
Różne	2.0%	2.1%

1 korona szwedzka = 2.39.

Miljard certyfikatów oszczędnościowych.

W Anglji rozpowszechniony jest zwyczaj zbierania oszczędności drogą sprzedaży certyfikatów oszczędnościowych. Jest to rodzaj biletu lub obligacji, którego wartość po upływie określonej ilości czasu wzrasta dzięki narastaniu procentów do sumy nominalnej, na jaką opiewa certyfikat.

W początku bieżącego roku Narodowy Komitet oszczędności w Anglji (National Savings Committee) obchodził uroczystości, połączone z emisją certyfikatu, opatrzonego Nr. 1.000.000.000. Certyfikat opatrzony tym numerem, celem uczczenia tak ważnej dla rozwoju angielskiej oszczędności chwili, postanowiono ofiarować królowi Anglji. Król przyjął certyfikat i na uroczystem przyjęciu, złożył angielskim instytucjom oszczędnościowym podziękowanie za wydatną pracę i życzenia dalszej owocnej działalności.

Największa Kasa Oszczędności.

Największą kasą oszczędności Stanów Zjednoczonych oraz największą kasą całego świata w odniesieniu do sumy wkładów jest Bovery Saving Bank w Nowym Yorku.

W styczniu suma wkładów wynosiła 444860448 dolarów.

Największa w Polsce k. o. m. Lwowa ma 62 miljony zł.

Wewnętrzna pożyczka w Czechosłowacji.

Minister finansów w Czechosłowacji opracowuje projekt wypuszczenia wewnętrznej pożyczki inwestycyjnej w sumie miljard 300 miljonów koron czeskich. Pożyczka ta przeznaczona jest na cele inwestycyjne. Oprocentowanie jej będzie wynosić 5 proc. rocznie. Termin pożyczki 25 lat z tem, że nie może być ona wcześniej konwertowana. Amortyzacja odbywać się będzie przez losowanie.

Z ogólnej sumy 600 miljonów k. cz. użyte ma być na potrzeby kolei żelaznych. Z pozostałej zaś kwoty 150 miljonów, zużyte będzie na akcję walki z kryzysem, 64.792.500 k. cz. na urządzenie przedsiębiorstw państwowych. Pozatem większe

kwoty przeznaczone będą na budowę dróg, na pokrycie wydatków inwestycyjnych r. ub. i bieżącego.

Zamiar wypuszczenia pożyczki wewnętrznej na tak wysoką sumę, dowodzi, jak silną jest finansowo Czechosłowacja, jeżeli liczy tyle wolnych kapitałów krajowych, które obywatele zdecydowaliby się umieścić na tak umiarkowany %.

Stopy procentowe banków emisyjnych.

Celem zapobieżenia napływu złota z zagranicy i związanej z tem znacznej podaży pieniądza banki emisyjne zniżają stopy dyskonta. Obecnie najniższą stopę dyskontową posiada Francja. Przewidywane są jednakże zniżki dyskonta w Belgji, Szwajcarji i Holandji. Najwyższe stopy procentowe posiadają państwa bałkańskie. Poniżej podajemy zestawienie stóp dyskontowych banków emisyjnych, jakie obowiązywały w dniu 2 stycznia r. b.

Francja — 2%; Belgja — 2½%; Szwajcarja — 2½%; Holandja — 3%; Anglja — 3%; Stany Zjednoczone — 3%; Danja — 3½%; Szwecja — 3½%; Norwegja — 4%; Czechosłowacja — 4%; Austrja — 5%; Jugosławja — 5½%; Niemcy — 5½%; Węgry — 5½%; Włochy — 5½%; Hiszpanja — 6%; Portugalja — 7½%; Polska — 7½%; Rosja — 8%; Grecja — 9%; Rumunja — 9%; Bułgarja — 10%.

Hipoteka w Niemczech.

Ustawą z dn. 12. 3. 31 r. zakazano w Niemczech hypotekowania sum wyrażonych w walutach obcych. Dozwala się natychmiast używania klauzuli w złocie.

Z teki porad

Czy można z czystego zysku przeznaczać część sumy na remuneracje dla Zarządu i pracowników?

Niema żadnych wątpliwości pod tym względem, że nigdy nie wolno tego czynić.

Suma zysku, wykazana w bilansie i rachunku zysków i strat, może być przeznaczona w myśl art. 13 i 14 Rozp. P. Rz. z dn. 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności tylko:

a) na fundusz zasobowy,
po osiągnięciu przez fundusz zasobowy 5% wkładów oszczędnościowych,
połowa zysków idzie na fundusz zasobowy,
b) druga połowa może być zużyta na:
1. cele użyteczności publicznej (ust. 4 art 13),
2. na tworzenie innych specjalnych funduszów (art. 14).
3. na spłatę dotacyj zwrotnych części zwrotnej kapitału zakładowego (§ 7 i § 28 Rozp. Minist. Spraw. Wewn. i Ministra Skarbu z dnia 26. 3. 28 r. Dz. U. R. P. Nr 44 poz. 424).

Gdy fundusz zasobowy wynosić będzie 10% wkładów, to wtedy cała suma zysków może (ale nie musi) być przeznaczona na
1. cele użyteczności publicznej,
2. tworzenie innych specjalnych funduszów,
3. spłatę związkowi poręczającemu części zwrotnej kapitału zakładowego.

Na nic innego osiągnięte przez kasę zyski nie mogą być przeznaczone.

Swoboda decyzji w tym zakresie rady kasy, która stawia wnioski, i organu stanowiącego związku poręczającego, który zgodnie z art. 15 decyduje, jest więc ograniczona i może się obracać tylko w ramach omówionych wyżej art. 13 i 14.

Jeżeli więc rada kasy chce udzielić remuneracji członkom zarządu stale zatrudnionym i pracownikom, winna to uskutecznić, mając odpowiednią kwotę zapreliminowaną, z budżetu roku następnego, zapisując ją na wydatki administracyjne. W niektórych kasach praktykuje się wypłacanie remuneracji na mocy uchwał rady w końcu grudnia przed zamknięciem ksiąg, o ile jest pewność zamknięcia operacji zyskiem. Jest to już praktyka w odniesieniu specjalnie do zarządu i tak zwanego wynagrodzenia bilansowego mniej słuszna.

Przepisy art. 13 i 14 nie stoją jednak na przeszkodzie do tworzenia specjalnych rezerw czy funduszów zabezpieczających realność aktywów przez wprowadzenie tych rezerw do stanu biernego bilansów. Wpływają one naturalnie na zmniejszenie się ewentualnego zysku.

Jedna z takich rezerw nazwana funduszem wyrównawczym na pokrycie ewentualnych strat kursowych jest nawet przewidziana w § 25 rozporządzenia wykonawczego. Przewidujące i ostrożne zarządy kas tworzą różne rezerwy w zależności od różnorodności operacyj przez nie prowadzonych i od wysokości ryzyka, które kasy z prowadzenia tych operacyj ponoszą.

W kasach oszczędności naturalnemi a nawet koniecznemi rezerwami będą następujące:
1. rezerwa z tytułu ewentualnych strat na operacjach walutowych,
2. rezerwa z tytułu ewentualnych strat na dyskoncie i pożyczkach wekslowych.

O ile więc z powodu utożsamiania kas oszczędności z innemi instytucjami kredytowemi, które mogą dowolnie rozdzielać osiągnięte zyski, a więc przeznaczać część zysków dla dyrekcji i zarządu, na dowolne cele publiczne i t. p. zarząd k. k. o. i jej rada zapomni o specjalnem ustawowo określonem przeznaczeniu zysków kasy, winna to uczynić komisja rewizyjna ewentualnie organ stanowiący związku poręczającego.

W naszych warunkach nowopowstałe kasy nie mają kapitałów zasobowych; niektóre z nich, mając bardzo małą sumę wkładów oszczędnościowych, są z tego tytułu czasami w możności przeznaczania połowy swoich drobnych zresztą zysków na cele użyteczności publicznej, gdyż 5% od sumy wkładów daje kwotę niższą od kwoty zysków.

Sądzimy, że nie powinny one korzystać z tej swobody, pochodzącej z ich największej słabości — braku wkładów, i powinny przeznaczać całość zysku na kapitał zasobowy, suma bowiem jego i stałe doroczne zwiększanie, będzie w wyższym jeszcze stopniu niż suma kapitału zakładowego stanowić o solidności kasy i o jej zdrowym rozwoju.

G.

STATYSTYKA

Wkłady w instytucjach kredytowych na dzień 31. XII 1930 r. według danych G. U. S.

Miljony złotych

Nazwa instytucji Rodzaj wkładów	1926 31. XII	1927 31. XII	1928 31. XII	1929 31. XII	1930 31. III	1930 30. VI	1930 30. IX	1930 31. XII
Ogółem	1 193,0	1 874,9	2 480,0	2 747,1	2 868,4	2 932,1	2 923,4	2 988,1
Bank Polski [a]	125,0	184,3	182,4	177,4	147,6	125,7	99,2	162,4
Bank Gospodarstwa Krajowego [b] .	218,6	315,7	351,4	254,9	285,0	277,8	277,4	238,2
Wkłady terminowe	117,6	167,9	187,0	116,0	121,0	123,0	112,3	100,7
„ czekowe	78,6	117,0	137,4	107,2	125,5	103,1	103,0	81,4
„ oszczędnościowe i asygnaty kasowe	19,2	11,8	19,7	23,8	28,5	33,7	33,8	33,9
Salda rach. bieżących	3,2	19.0	7,3	7,9	10,0	18,0	28,3	22,2
Państwowy Bank Rolny [b]	10,9	34,8	54,4	70,9	98,7	90,5	82.3	70,0
Wkłady terminowe	7,8	23,4	22,8	24,9	29,7	29,5	23,9	26,9
„ czekowe	3,0	10,7	27,2	43,3	63,7	57,7	55.5	38,6
Salda rach. bieżących . . . . . , .	0,1	0,7	4,4	2,7	5,3	3,3	2,9	4,5
Banki komunalne [c]	18,0	27,0	40,6	52,0	68,1	67,1	63,1	66,1
Wkłady terminowe	10,4	17,7	28,5	43.6	55,6	55.0	52,6	55,3
„ à vista	3,5	5,9	9,3	5,9	6,8	8,0	6,4	6,3
Salda rach. bieżących	4,1	3,4	2,8	2,5	5,7	4,1	4,1	4,5
Banki akcyjne	458,9	650,3	832,4	907,5	926 8	972,6	980,3	979,6
Wkłady terminowe	106,4	176,8	262,0	323,5	325,8	347,3	345.2	355,7
„ bezterminowe	125,5	239,4	334,0	351,0	372,1	386,1	375.6	368,8
Salda rachunków bieżących	227,0	234,1	236,4	233,0	228,9	239,2	259,5	255,1
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych	55,1	79,3	79,7	76,8	81,0	75,5	77,8	71,5
Wkłady terminowe	8,6	17,2	10,6	23,6	23,4	22,9	22,9	22,9
„ bezterminowe	11,4	7,5	14.9	16,5	18,1	19,2	22,5	20,1
Salda rach. bieżących	35,1	54,6	54,2	36,7	39,5	33,4	32,4	28,5
Pocztowa Kasa Oszczędności . .	128,8	200,9	315,8	383,6	379,5	402,1	393,1	431,3
Wkłady oszczędnościowe	24,6	67,6[e]	122,3[e]	173,0[e]	201,2[e]	221,0[e]	230,2[e]	253,7[e]
„ czekowe	104,2	133,3	193,5	210,6	178,3	181,1	162,9	177,6
Kasy Oszczędności [f]	94,0	221,0	358,7	446,4	513,0	552,2	560,0	582,1
Spółdzielnie kredytowe [g]	83,0	159,3	261,9	374,1	364,7	364,1[d]	384,6[d]	381,2[d]
Centralna Kasa Spółek Rolniczych .	0,7	2,3	2,7	3,5	4,0	4,5	5,6	5,7
Wkłady na książeczkach i asygnaty kasowe	0,1	0,2	0,4	0,7	0,8	1,4	1,0	1,0
Salda rach. bieżących	0,6	2,1	2,3	2,8	3,2	3,1	4,6	4,7

a Rachunki żyrowe bez rachunków Centralnej Kasy Państwowej, kas skarbowych, urzędów celnych i Ministerstwa Skarbu. *b* Bez lokat skarbowych. *c* Dwa banki: Polski Bank Komunalny w Warszawie i Kamunalny Bank Kredytowy w Poznaniu. *d* Dane tymczasowe. *e* W tem sumy t. zw. III waloryzacji; w dn. 31. XII 1930 r. wysokość ich wynosiła 33,8 milj. zł. *f* Miejskie i powiatowe, oraz dwie niekomunalne. *g* Tylko należące do związków rewizyjnych.

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 28 marca r. b. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.9 i ¾

Papiery w zł. zł.

7% listy zast. Pań. Banku Roln.	83.25
8% listy zast. Pań. Banku Roln.	94.—
7% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	83.25
7% obligacje Banku Gosp. Kraj.	83.25
8% oblig. Budowl. Banku Gosp. Kraj.	93 —
8% listy zast. Banku Gosp. Kraj.	94.—
8% obligacje Banku Gosp. Kraj.	94 —
8% obligacje Pol. B. Kom. III i IV em.	93.—

Papiery państwowe:

5% Pań. Poż. Konwer. 1924	93.50
4% Prem. Poż. Inwestycyjna (100 zł. zł.)	—.—
10% Pożyczka kolejowa	—.—
7% Poż. stabilizacyjna	—.—
3% Premj. poż. budowl.	—.—
Akcje Banku Polskiego	133.50

Pozatem kosztują:

Ruble złote — (w żądaniu)	4.70
Ruble srebrne (1 rb. i 50 kop.)	1.58
Ruble srebrne — (drobny bilon)	0.73
Gram czystego złota	5.9244

Ceny zbóż na giełdach krajowych.

Dnia 27 marca r. b. płacono na giełdzie zbożowej w Warszawie — (za 100 kg.):

żyto	21.75	—	22.25	zł.
pszenica	27.—	—	28.—	zł.
jęczmień	23.—		24.50	zł.
owies	24.—	—	27.—	zł.

Salezjańska Szkoła Graficzna, Warszawa, ul. Ks. Siemca 6. Tel. 337-72